

M. 15708 : 1-3.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Gottland

Kräklinge fg
(Gottl. n. hd.)

Östergarns sn
uppt. år 1959

Upptecknat av
docent N.-A. Brisingius, Lund

Lagesman: f. hem.äg. och risvåkaren
Patrik Lindby, Katthammes
f. år 1871

Räfsmakeri. s. 1-3.
m.m.

(5 st. foton a° sid. 2; neg. VI:5:73:1-5.)
teckn. a° sid. 3.

Gotlands län

Kvicklinge by (Goth. n. länd.)

Östergårns sn

M. 15708 : /.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Upptecknat av docent Nils-Arvid Bringéus, Lund, den 1 juli 1959

Sagesman: F. hemmansägaren och rivmakaren Patrik Lindby, Ängemans, Katthammar f. 1871.

Östergårns sn.

Sagesmannen låg till sängs sedan ett år tillbaka i sitt hem. Han omtalar att han började göra rivor då han var 17 - 18 år. Han var ute och tjänade och hosbönden behövde rivor. Han låg ute och vaktade oxar och passade då på att skära rivtänder. Hans svärfar Albrekt Olsson, Ängemans var även rivmakare fast han gjorde ej så många riv. Han filade stakarna mycket fina, men fick bara 50 öre för en riva. Sen tog jag vid då jag var omkr. 22 år. Han rivmakarrixt som bisyssla. Gjorde även laggekärl som köttinor, baljor etc på vintern. Han har sedan fortsatt att göra rivor till för ett par år sedan då han inte orkade mer. Den årliga tillverkningen var omkring 2-3 dussin rivor. Allt gjordes ~~frå~~ för hand. Han gick aldrig omkring och sålde rivor, Bönderna kom själva och frågade efter rivor eller beställde sådana. Även laggekärlden gjordes endast på beställning.

Rivorna har 3 bågar av rönn, grane till rivstakar, tröj och tänder av ask. Stakarna hyvlades med rak hyvel varefter de putsades med glas och sandpapper. Till årsringarna på träet till rivstakarna togs ej hänsyn. - Tänderna satt i lite vinkel på tröjen. Lutningen gjordes efter ögonmått. De målades mest blå. Känner ej till ladvivor med fals eller kam. Tänderna borrades i underifrån. Han nitade pinnarna på, så att de ej föll av. Så gjorde dock ej alla rivmakare detta var mitt sätt. Huvudena blir lite trasiga på det viset, men sedan färgen kommer på syns det ej. Man hade samma räfsa till att faga med som till höet.

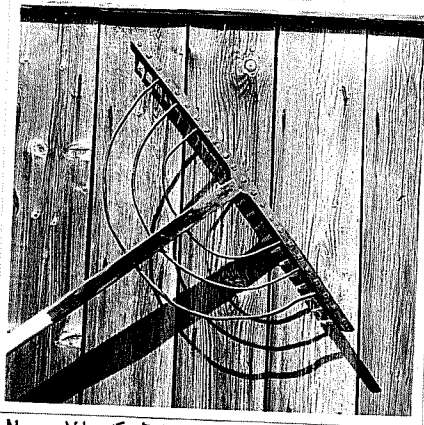
Sagesmannen tror att de 5 fanns många rivmakare i var sn, men del gjorde dock blott till husbehov. Självt har han dels haft rivmakeriet till förtjänst dels till tidsfördriv. På sista tiden tog han 3 kr för en riva. Jag gjorde för tjänstens skull ej för förtjänstens. Produktionens växlade. Om han ej hade annat arbete blev det lite mera rivor gjorda. Han lärde sig göra rivor av svärfarsgubben. Ej alla

M.15708:2.

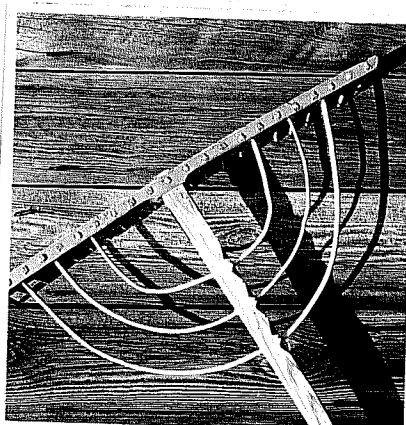
hade handlag att göra rivor.Han hade sin modell efter svräfadern.Dennes mall fanns alltså - se avritning - varefter utsågningen skedde.Han gjorde några hack i staken för då de ville ha dem lagade kunde jag se om jag gjort dem själv. ---Hästräfsan infördes här först på 1900- talet.Om fästörivor har han intet hört. Obs att det var 23 tändern i räfsan.Det var från svärfaderns tid.

Räfsning var fruntimmersgöra.På slätteröl hade var och en ett fruntimmer efter sig som råkade sträng.De breidade i myror,Men det fanns dock inte alltid så mycket fruntimmer som det fanns karlar till. - Höet kördes med häck hem.Ej släpa eller bära.

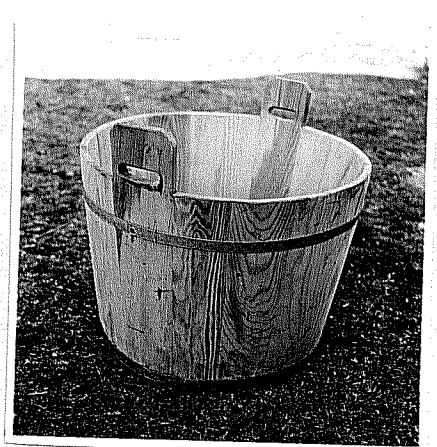
På gården fanns två rivor kvar av sagesmannens tillverkning,ehuru ej av så god beskaffenhet då de var för hemmabruk.Den riva - se foto - som är försedd med hack har tidigare blivit lagad.Den utan hack - som inköptes - hade skaft av sämre sort utan hack. - Foto även av balja på gården gjord av sagesmannen liksom de två kärlekskransarna varav det går 150 bitar i den större (de sitter i tre rader).Storlek ~~xxxxxxxxxxxx~~ 21 cm diam (ytterkanterna) resp 12 cm.

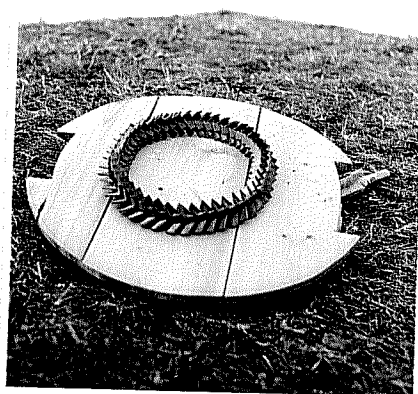
Neg. VI:5:73:1

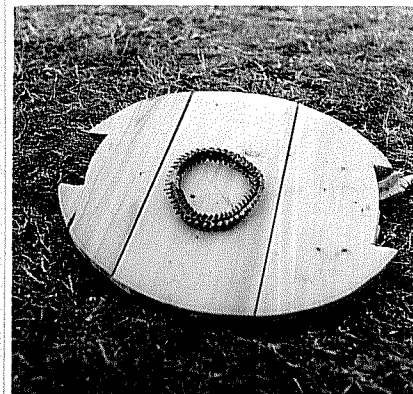
Neg. VI:5:73:2

Neg. VI:5:73:3

Neg. VI:5:73:4

Neg. VI:5:73:5

Kan för höjare

23 jommar, alltid,

Det var från
gubbens tid.

Mallen från Söringens
tid. Han var fackl

Mallen var i höst